

Toldsagen i Folketinget.

Af Hans Suenson.

Det er Hensigten med de efterfølgende Linjer at give Læseren Lejlighed til i en sammentrængt Fremstilling at gjøre sig bekendt med de forskjellige Opfattelser og Anskuelser, der have gjort sig gjældende i Toldsagen, saa vel fra Regeringens, som fra Folketingets og fra det af dette nedsatte Udvalgs Side. Den knapt tilmaalte Plads, der er indrømmet os, tillader imidlertid kun at dvæle ved det Væsentlige, men der er da forresten ogsaa sagt Adskilligt, hvori det ikke lønner Umagen at lede efter den til Grund liggende Tanke eller det ledende Princip, der har foresvævet Taleren, ja af og til kan det vel endog hænde, at man med en lille Forandring kommer et gammelt Ord ihu, idet man maa bekjende, at én Beskyttelsesmand kan spørge om mere end ti Frihandelsmænd kunne besvare. Ligeledes tillader den snevre Plads os ikke — hvor fristende det end kunde være — at gaa udenfor selve Toldspørgsmaalet, saa at vi i alle Tilfælde kun rent forbigaaende ville komme til at berøre det forøvrigt særdeles vigtige finansielle Spørgsmaal, om hvorledes den Indtægtsformindskelse, som paa Grund af de foreslaaede Toldnedsættelser ikke vil udeblive for Staten, hensigtsmæssigst vil kunne dækkes.

Ved Forordningen af 1ste Februar 1797 fik Danmark en efter Datidens Forhold at dømme overordentlig liberal

Toldlov, og at man ved dens Udarbejdelse havde havt det rigtige Syn paa Sagen, viser Forordningens Præmisser, hvori det udtales, at «i lige Grad som de gamle Forbud tilsammentagne have tvunget Handel og Skibsfart, have de ikke forfremmet Varers Frembringelse i Landet selv. Kongen har derfor villet indskrænke de hidtilværende Forbud til saa lidt et Antal, som efter Tider og Omstændigheder endnu er fundet muligt.» — Man havde da altsaa allerede i Slutningen af forrige Aarhundrede opdaget, at man var inde paa en urigtig Vej, at Forbuds- og Beskyttelsessystemet ikke havde fremkaldt den blomstrende Industri og dermed det almindelige Velvære, hvorom man havde drømt saa skjønt. Saa gjorde man da et stort Skridt fremad i frisindet Retning, et Skridt, der i Forhold til den den Gang herskende Lovgivning ikke var saa lidt større end det Skridt, som den nuværende Finansminister ved sit Lovforslag har foreslaaet at gjøre, er i Forhold til den nuværende Toldlovgivning. Efter 1797 skete ganske vist atter en Tilbagegang i protektionistisk Retning, navnlig i Tidsrummet 1814—1838, men den rigtignok vel protektionistiske Forordning af 1ste Maj 1838 synes dog at tyde paa, at man var ved at komme ind paa en fornuftigere Vej, og endelig blev Toldloven af 4de Juli 1863 væsentlig bygget paa finansielle Hensyn; thi vel bevarede man endnu ved denne Lov nogle enkelte protektionistiske Bestemmelser, men kun for ikke at rykke altfor stærkt ved forskellige bestaaende Forhold, der havde udviklet sig i Læ af Lovgivningen.

Disse af vore Læsere vel bekendte Data af vor Toldlovgivnings Historie have vi her blot anført for bestemt at hævde den Sætning, der danner Udgangspunktet for vore Betragtninger over Toldsagen, at naar man nu atter

vil gjøre et Skridt fremad i frisindet Retning, at det da paa ingen Maade — hvad mange af vore Industridrivende kun ere altfor tilbøjelige til at kalde det — kan siges at være en Overrumpling, en haard og uretfærdig Kuld-kastelse af Tilstande, der have udviklet sig under den bestaaende Toldlovgivning, et Felttog mod de Industrigrene, hvilke Lovgivningen har berettiget, ja opfordret de Industridrivende til at anvende deres Kræfter paa. Tvært imod, Lovgivningen har været langmodig! Det er ikke langt fra, at den snart i et helt Aarhundrede har raabt, men rigtignok for døve Øren, «hvis I ikke kunne undvære Beskyttelsen, da arbejd ikke i de beskyttede Erhverv; thi det er min Agt at tage denne Beskyttelse fra Eder, og Du som har anbragt din Kapital i disse Erhverv, drag den bort derfra, medens det endnu er Tid!» Saaledes har den raabt, men man har ikke villet høre dens Røst. For at hjælpe det unge Træ til at slaa Rod og fæste sig i Jordbunden holder man det paa en kunstig Maade oppe. Saaledes har man ogsaa hjulpet mange Industrigrene, men nu er Tiden kommet til at tage Stiverne bort, og den Industri, der saa ikke kan holde Stand overfor den fri Konkurrences friske Luftning, ja lad den kun falde!

Det er da ogsaa den anførte Opfattelse, — at vore tidligere Toldlove kun havde været Skridt henad den rette Vej, og at Loven af 1864 paa ingen Maade havde opstillet sin Tarif som det yderste Maal, hvorved man burde blive staaende — der i Rigsdagens forrige Samling bragte den daværende Finansminister, Fenger, til at forelægge et Lovforslag om Toldafgifterne. Naar man nu betragter dette Lovforslag med et uhildet Blik, og det vil her sige, naar man ser bort fra alle smaalige, personlige Interesser, saa tør man dog vist ikke med en god Samvittighed

paastaa, at det er for nærgaaende imod Industrien, eller at det truer hidtil beskyttede Industrigrene paa Livet, tvært imod, skal man udsætte Noget paa Lovforslaget, er det det, at det viser en noget for ængstelig Forsigtighed, da det vistnok uden at komme de hidtil beskyttede Industrigrene for nær meget vel kunde opfordre Repræsentationen til at gjøre et betydeligt længere Skridt henad imod virkelig Frihandel. Det er nu meget muligt, at det var politisk Klogskab, en fin Finanspolitik, som dikterede Ministeren ikke at skridte for langt ud, det ville vi lade staa hen, Hovedsagen er her, om Lovforslaget er bygget paa sunde og rigtige Grundsætninger, og det er det. Paa den ene Side indrømmes det i de Bemærkninger, der ledsage Forslaget, «at hyppigt gjentagne gennemgaaende Forandringer i Toldsatserne ikke kunne anses for hensigtsmæssige, da de ville bevirke Usikkerhed i Forholdene», men saa hævdes det paa den anden Side, «at efterat Tarifen nu snart har virket i 8 Aar, turde der være Føje til atter at tage den under Overvejelse og søge at bringe den videre i den Retning, hvori Toldlovgivningen hidtil er bleven ført. Naar man bortser fra enkelte Svingninger, har man siden Slutningen af forrige Aarhundrede hovedsagelig havt det finansielle Tarv for Øje og set bort fra industrielle Hensyn, men man er gaaet frem med Maadehold. Gradvis har man søgt at naa Maalet ved efterhaanden at formindske den Beskyttelse, som den indenlandske Tilvirkning maatte være i Besiddelse af, idet man har følt sig overbevist om, at en saadan Fremgangsmaade var bedst egnet for en fremadskridende Udvikling, og samtidig hermed har man søgt at frigjøre Raaprodukter og Hjelpestoffer for Industrien for de paa dem hvilende Toldafgifter, eller i ethvert Fald at

gjøre disse saa lidet følelige som muligt. Ved Siden heraf, og som en naturlig Følge af, hvad der saaledes har gjort sig gjældende, har enhver Revision af Tarifen tilsigtet at fjerne Tolden fra de almindelige Livsfornødenheder, som tillige frembringes her i Landet, og overhovedet at anlægge Skatten saa lempeligt for Folkets store Masse som det nødvendige finansielle Hensyn paa nogen Maade vilde tilstæde.»

Dette maa dog siges at være et ret liberalt Toldprogram; ikke blot liberalt i den Forstand, at det stræber hen imod Frihandelen for saaledes at frembringe en naturligere økonomisk Ordning og billigere Priser for Forbrugerne, men ogsaa liberalt imod de Industridrivende, da det ikke helt vil fratage dem en Beskyttelse, hvorpaa de ikke længere kunne siges at have et berettiget Krav. I alle Tilfælde maa man forbavses over, at dette Forslag kunde opvække et saadant sandt Ramaskrig som det, der opløftedes i den bekjendte Adresse, især naar man betænker, at Forslaget ikke indskrænkede sig til at tage Noget fra de Industridrivende af den Beskyttelse, de nød, men med den anden Haand gav dem billigere Raaprodukter; det er ikke godt her at indse det Forfærdelige, hvorpaa der raabtes saa højt. Hvorom Alting er, saa var Adressen et sørgeligt Tegn paa, hvorledes man kan bringes til at sætte al Undseelse til Side, naar Talen er om Bevarelsen af personlige Interesser, selv naar disse stride imod det Heles Vel. Om de Industridrivende nu virkelig ville vinde eller tabe ved Forslagets Ophøjelse til Lov, bliver for den Enkeltes Vedkommende et simpelt Regnestykke, idet Tab og Fordele her temmelig nøjagtig kunne stilles op imod hinanden; naar Talen derimod er om hele den industrielle Klasse, bliver Regnestykket mere

indviklet. Lovforslaget var nu imidlertid af den Mening, at dets Ophøjelse til Lov ikke vilde skade de Industri-vende. «Den Beskyttelse» — hedder det i Lovforslaget —, «som Toldtarifen yder den indenlandske Industri, er ikke borttaget, men den er gennemgaaende bleven saa meget formindsket, som et billigt Hensyn til de bestaaende Forhold er skjønnet at kunne tilstede, idet man er gaaet ud fra den Grundbetragtning, at en Nedsættelse i Beskyttel- sestolden, naar den kun holder sig indenfor de rette Grænser, ikke alene vil være til Gavn for Forbrugerne, men ogsaa for selve de Industridrivende.» Men selv om de Industridrivende nu ikke kunne bekvemme sig til at give Lovforslaget Ret heri, ja selv om det virkelig har Uret heri, saa er dog Sagen ikke dermed afgjort; thi de Industridrivende ere ikke Samfundet, og Spørgsmaalet drejer sig her om hele Samfundets Tarv.

Ved Forelæggelsen af Lovforslaget i Folketinget udtalte Finansministeren, at der fra Tid til anden i Tinget — naar der havde været Tale om, hvorledes man burde gaa frem ved en Toldreform — havde udtalt sig tre Ønsker, nemlig Beskyttelsessystemet, det engelske System og endelig at nedsætte eller ophæve Tolden paa visse almindelige Forbrugsartikler og lægge den over paa andre Artikler. Han troede hverken at Tinget eller Landet i det Hele taget talte mange Tilhængere af Beskyttelsessystemet; det engelske System, at lægge en høj Told paa enkelte Varer og frigive de andre, kunde han ikke anbefale, og der blev da saaledes kun den tredje Vej tilbage. Her turde han nu imidlertid ikke tilraade, hvad maaske ikke saa Faa ønskede, at tage den Forhøjelse, der ved Krigsskatloven af August 1864 blev lagt paa en Del Artikler, bort; thi vi kunde ikke undvære denne Indtægt; derimod burde

vi gaa frem paa den en Gang betraadte Frihandelsbane. Som Grundsætninger for Toldreformen anførte han, at alle Paalæg burde være saa lempelige som mulig, at egentlige Livsfornødenheder burde frigives, at Tolden paa saadanne Stoffer, som nærmest maatte siges at være Hjælpe- midler for Industrien burde ophæves eller nedsættes, og at endelig den Beskyttelse, som gennem den nuværende Toldtarif ydedes den indenlandske Industri i dens Kon- kurrence med den fremmede, burde nedsættes. «Dette» — yttrede Ministeren — «er et meget vigtigt Formaal, som vi hidtil stadigen have fulgt. Vi ere ikke gaaede saaledes frem, at vi have ophævet denne Beskyttelse, men, hver Gang vi have haft en Tarif for til Forhandling, have vi nedsat den saa meget, som vi troede, at den paa det daværende Standpunkt vilde kunne taale. Vi ere der- ved gaaede ud fra en dobbelt Betragtning, nemlig dels den, at denne Nedsættelse var til aabenbar Fordel for Konsumenterne, det store Folk, som benytter de Varer, der produceres igjennem Industrien, saaledes at de kunne faa disse Varer billigere, og dels den, at det, ret for- staaet og lempelig anvendt har vist sig, at være til Gavn for de Industridrivende selv. Naar en ny Toldtarif frem- kommer, viser det sig strax — dette ville de Herrer og- saa denne Gang faa at se — at de Industridrivende blive frygtsomme; de faa en Skræk for, at den Nedsættelse i Beskyttelsestolden, som tilsigtes, vil forhindre deres Be- drift og gjøre det umuligt for dem at udføre den, men det har ved tidligere Lejligheder stadig vist sig, at deres Frygt i denne Henseende har været ugrundet . . . . . Vi maa altsaa bestræbe os for, at Revisionen kan have en saadan Betydning, at vi virkelig kunne komme fremad imod det Maal, som vi dog i det Hele stræbe at nærme

os, nemlig den virkelige Frihandel. Dette har altsaa været de Hovedtanker, som igjennem det foreliggende Lovudkast ere søgte fyldestgjorte.» Efter Forslaget vilde med runde Tal Indtægtstabet udgjøre 600,000 Rdl., Forøgelsen 300,000 Rdl., saa at der altsaa vilde blive et Afslag i Tolden paa 300,000 Rdl., der maatte skaffes til Veje paa anden Maade.

Det var en god Modtagelse, der ved første Behandling blev Forslaget til Del i Folketinget, og det var godt at mærke, at der i Tinget — bortset fra et Par ganske enkelte Misfornøjede — herskede en fuldstændig Samstemning med Ministeren om, at en Reform paa dette Omraade vilde være paa sin Plads, og at den Vej, Ministeren foreslog at gaa, var den rette. Det Spørgsmaal, som Debatten jo ganske naturligt nærmest maatte komme til at dreje sig om, var, hvorvidt Lovforslaget gik for vidt eller ikke gik vidt nok; thi herom herskede der ikke saa skjøn en Enighed som om Hovedprinciperne for Toldreformen. Beskyttelsessystemet fandt ingen Forsvarere i Salen, hvorimod enkelte Medlemmer opfordrede til at gaa frem med større Varsomhed over for den bestaaende Beskyttelse. Mindst tilbøjelig til at gaa fremad maa man vel sige, at H. M. Petersen var, der ikke vilde opponere mod Lovforslaget, men dog advarede mod de almindelige Betragtninger, der fremsættes under det smukke Navn «Frihandel» og imod at gaa for vidt, før vi havde Penge til at erstatte de deraf flydende Tab. Ligeledes anbefalede J. Ree og Bregendahl ikke at forhaste sig. Ree mente i det Hele taget, at Lovforslaget gik for vidt, og han vilde kun kunne være med til at vedtage det, hvis det undergik betydelige Modifikationer. Det var saa indgribende, at man først burde have nedsat en Kommission,

som kunde have hørt de interesserede Parter. «Jeg tror» — yttrede han — «at hvis dette Lovudkast bliver ophøjet til Lov uden væsentlige Forandringer, saa vil derved overordentlig mange Familier baade af Arbejds- og Haandværksklassen med et Slag blive fuldstændig brødløse.» Ogsaa Bregendahl udtalte, at man endelig ikke maatte gribe altfor forstyrrende ind i de industrielle Virksomheder. Det foreliggende Lovforslag vilde gaa for stærkt frem, ikke ved at gjøre Raastofferne toldfri, men ved for stærkt at nedsætte Forskjellen mellem Tolden paa Materialier, for saa vidt den er bibeholdt, og paa det forarbejdede Produkt. I den modsatte Retning udtalte Frederiksen og A. Hage sig. Frederiksen anerkjendte det foreslaaede Fremskridt; paa enkelte Punkter var det stort nok, paa andre for ubetydeligt. Han mente, at Told paa Jærn og Kul var urigtig, og at Tolden paa Træ var for høj. «En saadan Artikkel som Stenkul, hvor kan man dog beholde Skat paa den, netop naar der spørges om at gaa den Vej, som Ministeren er enig om, at kaste Beskyttelsen bort, uden at være alt for voldsom i saa Henseende. Hvor vil man da kunne bevare et saadant System som at beskatte Stenkul, som hele Industrien bruger, især den mere udviklede Industri.» Hovedtaleren vare afdøde Alfred Hage, denne Frihandelens varme Ven og kjække Stridsmand, der med sit sædvanlige Talent hævdede sit frisindede Standpunkt. Han glædede sig over, at Ministeren ikke vilde tage Hensyn til Beskyttelsesmændenes Ønsker, «vi have lidt nok, ja mere end nok i vore Dage af denne beskyttede Industri; vi lide endnu og komme formodentlig fremdeles til at lide under det Tryk og det Tab, som foraarsages ved, at man skal være Amme for Industrien.» Ministeren havde anført, at

der var tre forskjellige Ønsker med Hensyn til den Vej, man skulde gaa, naar Talen var om en Toldreform, men Taleren ønskede meget, at Ministeren som Nr. 1 havde sat fuldstændig Toldfrihed; kunde vi komme saa vidt, da vilde vi blive en Oase i Ørkenen. Det engelske System fandt han fortræffeligt. Skulde vi have Told, burde Tolden paa Luxusvarer forhøjes, vi kunde godt betale Vin og Brændevin lige saa højt som Svenskerne. «Forslaget er for mig en Sorg, det vil jeg rent ud sige. Jeg havde troet, at vi vare komne saa vidt, at vi dog kunde behandle vore Medborgere som myndige Folk, men vi ville bestandig behandle de Industridrivende som stakkels forsvarsløse, umyndige Væsener, hvem Staten skal tage sig af og sørge for, at de kunne faa deres Afsætning og deres Priser, og — føjer man til fra Statens Side — vi maa sørge for, at de kunne konkurrere med andre Landes Systemer. Tager jeg en hvilken som helst Artikkel, er det klart, at naar Tolden bortfalder, falder ogsaa Prisen her. Have de fremmede Stater sat en Præmie paa Udførsel — hvad man paastaar, men hvad jeg benægter — hvorved de sættes i Stand til at levere os deres Varer billigere, end vi ellers kunde faa dem, saa i Guds Navn, lad dem sende os deres Varer, og hvis de vare i Stand til at forære os alt deres Sukker, tage vi imod det. Det vilde være saare behageligt, men det er saare ubehageligt at betale mere, end man er nødt til.»

Vi skulle nu ikke opholde os videre ved den øvrige Del af Debatten. Som bekjendt blev Forslaget henvist til et Udvalg paa femten Medlemmer, og vi ville da henvende vor Opmærksomhed paa den Betænkning, der i Slutningen af Sessionen blev afgiven af Udvalget.

Det kunde være overordentlig interetsant her at dvæle

noget nærmere ved alle de Udtalelser, der bleve indsendte til Udvalget, men den knebne Plads tillader det ikke. Dog, der er for saa vidt Intet tabt derved; thi god Økonomi skal man ikke kunne lære af disse Adresser. Naar man undtager Frihandelsforeningens Adresse, bære de næsten alle mere eller mindre Latterlighedens Præg. Adressen fra de 85, eller, for at tage et Tal, der kan forslaa Noget, fra de 4777 Industridrivende er jo komisk! at Nogle kunne have Grund til at skrige, ja det kunne vi forstaa; men at hele den danske Industri — thi uden at have gjort sig den Ulejlighed at læse hele denne Hærskare af Navne igjennem, tør man vel paa Forhaand sige, at enhver Industrigren her i Landet ikke blot tæller én, men flere Repræsentanter mellem Underskriverne — men at hele den danske Industri — sige vi — føler sig opfordret til at raabe paa Vold, er dog virkelig for stærkt. Hele Industrien er traadt i Gevær, men mange af de Industridrivende har jo Lovforslaget slet ikke tænkt paa at fortrædige. Og tag saa Udtalelserne fra de mere specielle Produktionsgrenes Side; hør, hvorledes 61 Handelsgartnere ønske Beskyttelse, fordi «de Produkter, der i gunstigere stillede Lande avles i Friland, her i Landet fordre en kunstig Behandling, der selvfølgelig er forbunden med betydelige Omkostninger», og det er disse Omkostninger, man vil have, at Forbrugerne skulle betale; kommer man ikke her til at erindre den slaaende Lignelse, at den under Beskyttelsens Værn opblomstrende Industri kun er en kunstig Drivhusplante! — og hør saa, hvorledes Chokoladefabrikanterne «bestemt fordre» at være ligestillede med deres udenlandske Konkurrenter, ret som om et Land var tvunget til at skrive Toldlove efter udenlandsk Recept. Sæt at vore Nabolande fandt paa at tage

en saa høj Told af dette Produkt, saa at Tolden kom til at virke som Indførselsforbud, skulde saa ogsaa vi gjøre det Samme? nej Gudbevares, — vil man sige — saa var det for Meget, der skal dog være Maade med Alt! — ja, men hvor er da saa Grænsen? — Saa er der Andragendet fra Fabrikanterne P. C. Olsen og Carl Petersen om Tolden paa Olje og Sæbe, et Andragende, som næsten kunde synes at have givet Fr. Bastiat Ideen til hans bekjendte morsomme fingerede Adresse fra alle Fabrikanten, der have Noget med Tilvirkning af Belysningssager at gjøre, til den franske lovgivende Forsamling om at udstede en Lov i Følge hvilken alle Skodder skulde være lukkede hele Dagen igjennem for at udelukke den for dem saa farlige Konkurrent Solen; — thi Formaålet der opstilles i denne Adresse fra de to Oljemøllere er det samme som i den fingerede Adresse, nemlig paa en kunstig Maade at forhøje Prisen. — Og hvilket ejendommeligt Indtryk gjør det ikke, naar man, efter at have gjennemlæst Skrivelsen fra Adler, Wulff & Meyer i Aarhus, i hvilken der blæses i Trompet imod Nedsættelsen af Tolden paa Olje, under den samme Skrivelse faar den Oplysning, at der imod denne Skrivelses Indhold til Udvalget er indløbet Mod-erklæringer fra Grosserer D. B. Adler i Kjøbenhavn og Generalkonsul H. Pontoppidan i Hamborg, der begge ere interesserede i den ovenfor omtalte Forretning. I Roskilde er det Møllerne, som have sat sig i Bevægelse, og af deres Andragende til Folketinget fremgaar det, at de, idet de kæmpe for den efter deres Opfattelse bedste Smag, anse det for at være en passende Opgave for Staten at tvinge Folk til at spise Byggrynsgrød fremfor Risengrød. Kort sagt, næsten overalt hvorhen man vender Blikket, staar man Ansigt til Ansigt med det Komiske. Undertiden

maa man endog tvivle om, hvor vidt Udtalelserne virkelig ere alvorlig mente; eller om det ikke snarere er en behagelig Spøg, en vittig Satire, saaledes naar Handeltgartnerne ønske højere Told end foreslaaet paa Frugter af Interesse for de umyndige Børns Maver. Saa meget er i alle Tilfælde vist, at hvis det er Alvor, da staar denne Alvor under det Lavkomiske. Og hermed ville vi lade alle disse Bilag hvile i Fred.

Hvad selve Udvalgets Stilling til Sagen angaar, da viser den afgivne Betænkning, at der i denne lille Kreds har hersket tre forskjellige Opfattelser angaaende Hovedprinciperne for Toldreformen. Nærmere at gaa ind paa de Smaastridigheder, der i Udvalget har hersket angaaende de forskjellige Satsers Størrelse, skulle vi vel vogte os for; thi ihvorvel det selvfølgelig er af gennemgribende Betydning for den enkelte Industrigren, om Tolden paa de udenlandske Konkurrenters Produkter sættes blot saa meget som en lille Brøkskilling op eller ned, saa ville vi dog ikke gaa nærmere ind paa de herhen hørende Betragtninger, da det vilde blive altfor vidtløftigt, ligesom der til en rigtig Afgjørelse af alle disse Spørgsmaal hører en Sagkundskab, som vedkommende Industridrivende selv rigeligst er i Besiddelse af. Som sagt, vi ville her kun berøre Hovedpunkterne, og hvad disse angaar, viser det sig, at saa vel Frihandelen, som Beskyttelsessystemet og et imellem disse to grundforskjellige Opfattelser staaende Forsigtighedsprincip var repræsenteret i Toldudvalget. Frihandelsmændene udgjorde Flertallet, og da Forsigtighedsmandene med visse Modifikationer delte Flertallets Anskuelse, saa havde altsaa hele Udvalget, naar en enkelt Beskyttelsesmand fraregnes, en udpræget Frihandelskarakter. Flere Principspørgsmaal fik en grundig Under-

søgelse, saaledes hvor vidt det kunde erkjendes for rigtigt, at en stadig stigende Del af Skattebyrden hvilede paa Forbruget, hvilket Spørgsmaal blev besvaret benægtende, og hele Udvalget foreslog derfor, — modsat Lovforslaget, der søgte at dække det ved Nedsættelserne fremkomne Underskud udelukkende ved Forhøjelse af andre Forbrugsafgifter, dels Toldsatser, dels Brændevinsafgift — at Underskuddet burde dækkes ved en anden Skat, der bedre end Forbrugsafgifterne kunde ramme Skatteevnen; men hvor vidt man yderligere burde gaa end Lovforslaget i at ophæve forskellige Forbrugsafgifter, var der meget afvigende Meninger om. Fremdeles udtalte mærkelig nok hele Udvalget sig stærkt imod Beskyttelsessystemet, men vi skulle strax se, at denne Udtalelse, i alle Tilfælde for et enkelt Medlems Vedkommende mildest talt maa kaldes meget lidet konsekvent. Der blev i saa Henseende gjort gjældende, at der aldrig kan og bør være Tale om atter at betræde den Vej, som blev forladt ved Toldforordningen af 1ste Februar 1797; men der turde tvært imod være Opfordring til at fremskynde Beskyttelsens Ophævelse saa hurtig som muligt og navnlig i saa Henseende at gaa raskere frem, end sket er ved de tidligere Toldrevisioner. En yderligere Opfordring hertil maa ligge i, at der i de senere Aar paa Grund af Beskyttelsen er opstaaet flere og flere industrielle Virksomheder, og det maa forudses, at denne kunstige Udvikling vil skride frem, dersom Lovgivningsmagten ikke paa en utvetydig Maade gjentager det Varsel, som blev givet ved den nævnte Forordning af 1797, og som er blevet fornyet ved de mindre Nedsættelser i Beskyttelsestolden, der ere foretagne ved de senere Toldrevisioner. Det bør efter den nu forestaaende Toldrevision være klart for Enhver, at ingen industriel

Virksomhed, som for Fremtiden paabegyndes i Danmark, kan gjøre Krav og Regning paa nogen som helst blivende Beskyttelse, og at de nu bestaaende industrielle Virksomheder maa indrette sig paa efter Omstændighederne enten strax eller i en ikke fjærn Fremtid at undvære Beskyttelsen. Det maa erkjendes, at Lovforslaget, saaledes som det foreligger fra Regeringens Haand, gjør et ikke uvæsentligt Skridt i denne Retning; men Udvalgets Flertal har dog ment paa flere Punkter at kunne gaa en Del videre og har kun paa et Par Punkter haft Betænkelighed ved at følge Lovforslaget fuldt ud. I Overensstemmelse hermed foreslog hele Udvalget væsentlige Nedsættelser i Lovforslaget, og forskjellige Flertal og Mindretal ønskede endnu yderligere Nedsættelser, medens ogsaa paa den anden Side forskjellige af Udvalgets Medlemmer stillede Forslag om Forhøjelse paa nogle enkelte Punkter i Lovforslagets Satser, navnlig paa saadanne Steder, hvor man mente, at dette var gaaet vel strængt frem overfor den bestaaende Beskyttelse.

Forsigtigheds mændene, der sluttede sig sammen i et Mindretal bestaaende af Alberti, N. Hansen, Mørk, Ree og Winther, var af den Formening, at Lovforslaget vilde gaa for hastigt til Værks, hvorved det vilde skade Landets Fabriks- og Haandværksdrift, og naar man nu betragtede Spørgsmalets sociale Side, som fuldt saa vel fortjente at tages i Betragtning, som den egentlige nationaløkonomiske Side, saa troede man, at Lovforslagets Vedtagelse vilde hindre en stor Part af Befolkningen i at finde Adgang til at forskaffe sig sit Udkomme i nogenlunde sikkrede selvstændige Næringsstillinger. Forøvrigt udtalte dette Mindretal, at det i alle Punkter var villigt til at skride fremad i Frihandelsretning, men kun igjennem

faste Overgange og med en Forberedelsesfrist fra den nuværende Tilstand til den ny. Det anbefalede i saa Henseende en Overgangsfrist paa 5 Aar, saaledes at man 10 Aar efter Revisionen kunde komme til Lovforslagets Satser, dog for forskjellige Positioners Vedkommende til noget højere Satser, end Lovforslaget udviste.

Mindretallet eller rettere Ettallet Kruse var derimod kras Beskyttelsesmand. Som sit Hovedprincip opstillede han «Almindelig Beskyttelse for indenlandsk Industri ved uformindsket Indførselstold paa udenlandsk fabrikerede eller forarbejdede Varer». Ved et Exempel hentet fra «de positive Orgler eller saakaldte Lirekasser» beviser han, hvilke store Mangler Frihandelen er i Besiddelse af. Ufortrøden drejer han Beskyttelsesmændenes forslidte Lire, og han standser ikke førend den gode gamle Melodi er spillet helt ud. Vi faa at vide, at Beskyttelsen er god, fordi den bevirker, at Pengene forblive i Landet; Ost bør beskyttes; thi naar man ikke lægger Told paa Ost, saa indføres et betydeligt Kvantum fra Udlandet, «og det lammer Afsætningen til Skade for Landets egen Befolkning; thi den større Afsætning betaler sig bedst og kan altsaa paa den naturligste Maade bevirke Prisbillighed». Ligeledes anser han det for «at være heldigst, om Avlingen af Tobak, Sukkerroer og Cikorierødder kunde formeres her i Landet, ikke alene til Fremme for Landindustrien, men især til Fordel for Arbejderne paa Grund af Arbejdsforøgelsen, som derved fremkaldes, og enhver forøget Søgning efter Arbejde medfører en naturlig Forhøjelse af Lønnen, som da fremkalder yderligere Forøgelse af det selvernærende Folketal, hvoraf atter Andre kunne drage Fordel, og saaledes forholder det sig i det Hele taget med al Forøgelse af Arbejde i Landet, hvor-

for man bør forebygge al unødvendig Indførsel af fremmede Fabrikata, hvorved Marven drages ud af Landet; thi med forøget indenlandsk Konkurrence vilde den største Sikkerhed for at erholde gode Varer til billigste Priser paa den naturligste og for alle Parter gavnligste Maade kunne opnaas.» — Overfor saadanne Udtalelser kan det vist næppe nytte at anføre fornuftige Argumenter. Hr. Kruse har sikkert aldrig set en nationaløkonomisk ABC. Vistnok er det et lokkende Billede, han her har tryllet frem for vort Blik, kun Skade, at det i sin Helhed er et Blændværk. Hans Sang er skøn, men den er som Sirenernes; thi Gjennemførelsen af Beskyttelsessystemet vil «drage Marven ud af Landet» og styrte os Alle, de Industriadrivende med, tidligere eller senere i Afgrunden.

Dog lad os blot et Øjeblik nærmere betragte Hr. Kruses Argument. Han siger: Naar vi beskytte Industrien, hindre vi Udlandet i at sende os sine Varer, vi maa altsaa selv producere dem, og her vil paa denne Maade blive mere at bestille for Arbejderne, altsaa: Beskyttelsen er et Gode; thi den skaffer Arbejderne mere Arbejde. Men hvor bagvendt er dog ikke hele denne Bevisførelse! Det, der for Arbejderne er et Gode, er nemlig ikke at faa mere Arbejde, men at faa en højere Arbejdsløn. Bevirker nu Beskyttelsen, at Arbejderne faa højere Løn? nej, thi Udbyttet af Arbejdet bliver mindre, og der bliver altsaa mindre at give Arbejderne. Sandheden er den, at Kapitalisterne anvende en vis Del af deres Kapital til at købe Arbejdskraft for. Hvor stor denne Del er, og hvad der bestemmer dens Størrelse er et endnu langt fra uddebatteret Spørgsmaal i den nationaløkonomiske Videnskab, men at Kapitalisterne anvende en vis Del af Kapitalen til at købe Arbejdskraft for er lige

saa vist, som at de anvende en vis Del af den til at spise op og til at klæde sig for. Spørgsmaalet bliver nu, om Beskyttelsen vil forøge denne Kapital, der benyttes til at købe Arbejdskraft for; nej, den vil formindske den! Hvad er nemlig Kapitalen? Det er ikke Pengene, men alle de tilstedeværende Varer, og den Del af Kapitalen, der anvendes til at købe Arbejdskraft for, er altsaa den Del af de tilstedeværende Varer, som anvendes til at give Arbejderne i Løn, der da bliver det samme som de Varer, Arbejderne kunne købe for de Penge, de faa i Løn, idet disse Penge repræsenterer de Varer, som Samfundet maa give Arbejderne i Vederlag for Afbenyttelsen af deres Arbejdskraft. Men nu bevirker jo netop Beskyttelsen, at Varerne blive vanskeligere at frembringe, og Kapitalforøgelsen kan da ikke gaa saa hurtigt for sig, ja den vil formindskes, idet vi selv nu med store Anstrængelser maa frembringe de Varer, som vi før med faa Anstrængelser tilbyttede os fra Udlandet; men naar Kapitalen formindskes, vil ogsaa den Del deraf, som anvendes til at købe Arbejdskraft for, blive mindre. Tag Konsekvensen, og det vil let ses hvor urimelig Beskyttelsestheorien er. Er der Sandhed i den, da ere Maskinerne et Onde; thi de gjøre det lettere at frembringe Varerne, og det er jo netop denne Lethed, Beskyttelsesmændene vil til Livs. Men det bliver da ogsaa et Onde, at vi dyrke Jorden med Plov fremfor med Spade, eller med Spade fremfor med de bare Hænder; thi hvis vi afskaffede Maskiner, Plove, Spader og alle andre Redskaber, der lette os Arbejdet, saa vilde der jo være Brug for saa mange flere Hænder for at faa det møjsommeligere Arbejde udrettet, — men hvormange Varer tror man saa, at Arbejderne vilde kunne købe for de Penge, de fik i Arbejds løn?

Og nu den anden Tankegang, der findes i Hr. Kruses Udtalelse, ja den lyder saaledes: Beskyttelsen bevirker stor Afsætning, og stor Afsætning bevirker Prisbillighed. Det er altsaa Prisbillighed, Hr. Kruse ønsker, ja den ønske vi Alle, men som Middel anbefaler han Beskyttelse. Dette er en splinterny Paastand, men den er rigtignok aldeles meningsløs. Det er jo netop af Frygt for, at Udlandets Fabrikanter skulle sælge deres Varer billigere herhjemme, end vi selv kunne producere dem, at de Industriadrivende ønske at bibeholde Beskyttelsen. Men nok hermed!

Endelig kunne vi ikke forlade dette Afsnit af Toldsagens historiske Gang i Folketinget uden at lægge en Blomst paa Alfred Hages Grav. Han var selvfølgelig Medlem af Udvalget, men inden dette fik afgivet sin Betænkning, havde han lukket sine Øjne. Det er med Vemod, man nu læser Slutningordene af det Foredrag, han under Toldsagens første Behandling holdt i Tinget. Det Haab, han da udtalte, skulde ikke gaa i Opfyldelse. «Sagen vil jo senere atter komme for,» — saaledes sluttede han — «og jeg haaber da at være ved bedre Kræfter, end jeg er i Dag, og at kunne fortfare med den Kamp, hvori jeg har deltaget lige fra den første Dag af, jeg kom ind i Tinget.» I Udvalgets Arbejder havde han deltaget med Iver, og Frihandelens Fane blev han tro til det Sidste. Samme Dag han døde, anmodede han en yngre Frihandelsven om at udarbejde et Ændringsforslag til Lovforslaget, i hvilket han vilde afvige betydeligt fra de andre Udvalgsmedlemmers Indstillinger. Han vilde kun bevare Told paa ganske faa Artikler, nemlig Vin, Brændevin og andre Spirituosa, Sukker, Kaffe, The og Tobak, men forresten fuldstændig Toldfrihed. Naar Toldsagen skal finde

sin endelige Afgjørelse paa Tinge, vil man dybt beklage, at Hage er gaaet bort; man vil da savne denne fremragende Personlighed, der aldrig med tomme Talemaader, men altid med vægtige Ord og Argumenter, og med et Lune, der altid gav ham — mere end nogen Anden — Tingets Øre, kæmpede for Frihed og Fremskridt.

Det var først lige i de sidste Dage af Rigsdagssessionen 1871—72, at Toldudvalget fik afgivet sin Betænkning, og Sagen maatte altsaa foreløbig lægges hen; men i den nu sluttede Samling fremlagte den nuværende Finansminister, Krieger, et nyt Lovforslag om Told- og Skibsafgifterne. Ved Lovforslagets Forelæggelse i Folketinget fremhævede Ministeren de Punkter, hvori det afveg fra det tidligere. I det ny havde man samlet Told- og Skibsafgifterne i én Lov, og man havde paa flere Punkter taget Hensyn til den afgivne Udvalgsbetænkning, saaledes med Hensyn til Tolden paa Cikorierødder og flere Artikler, hvorimod man af Hensyn til Finansernes Krav ikke havde dristet sig til at foreslaa en Nedsættelse for adskillige af de Gjenstande, med Hensyn til hvilke et saadant Spørgsmaal var bleven rejst under det ældre Lovforslags Behandling. Ønskede nu imidlertid Rigsdagen at nedsætte Tolden paa disse Artikler, saa maatte man ved Hjælp af en anden Skat søge at dække den Nedgang, der herved vilde bevirkes. I den afgivne Udvalgsbetænkning havde Udvalgets Flertal henledet Opmærksomheden paa Ønskeligheden af en Skat paa bajersk Øl. En saadan Skat havde Regeringen taget under alvorlig Overvejelse, men paa det nuværende Standpunkt maatte den siges at være praktisk udførlig. Desuden havde Udvalget ganske sikkert, naar det havde angivet Produktionen

af denne Vare til 100,000 Tdr. aarlig, forregnet sig, idet den næppe løb højere op end til 77,000 Tdr., og den Skat, som Udvalget havde tænkt sig at lægge paa denne Ølsort, nemlig 2 Sk. pr. halve Flaske, vilde upaatvivlelig være saa høj, at Forbruget betydelig vilde indskrænkes. Men selv om en saadan Skat ikke vilde komme til at indbringe saa stort et Beløb, som Udvalget havde tænkt sig, saa vilde Ministeren imidlertid dog være det Medlem af Tinget, der kunde vise en god Maade at beskatte denne Ølsort paa, meget taknemmelig. Det kunde ganske vist gjøres ved en Maltskat, men en saadan vilde Ministeren paa ingen Maade være med til at anbefale. Efter den bestaaende Toldlov udgjorde Toldindtægterne 7,100,000 Rdl., efter Forslaget vilde de komme til at udgjøre 6,920,000 Rdl., saa at Afgangen altsaa vilde blive 180,000 Rdl.

Første Behandling af det ny Lovforslag varede i hele tre Dage, men Debatten var i det Hele taget trættende og Spørgsmaalene bleve temmelig udtværede. Hermed være det nu imidlertid ikke sagt, at den slet ikke indeholdt noget Godt, tvært imod, enkelte Medlemmer udtalte sig endog fortrinligt, saaledes først og fremmest Bille, der i et glimrende Foredrag fuldstændig knuste den forsigtige Mørk, idet han med slaaende Argumenter Traad for Traa optrevlede Beskyttelsessystemets paastaaede Fordele, og som Bevis benyttede han et af Mørk selv fra Snedkerhaandværket hentet Exempel. «En Karm til en Dør, som laves her i Riget af en dansk Snedker koster 6 Rdl. 3 Mk., men naar den bringes hertil fra Sverig, koster den i Fabrikspris og med Tillæg af Fragt 3 Rdl. 66 Sk. Det ærede Medlem siger nu til os: Dersom vi tage vore Dørrammer og Vindueskarme i Sverig, ødelægge

vi Haandværkerne, og derfor skulle vi have saa høj en Told paa disse Gjenstande, at vore Haandværkere fremdeles have en rimelig Udsigt til at lave dem, hvortil han imidlertid føjede den Udtalelse, at den Fortjeneste en dansk Snedker havde ved at lave en Dørramme og en Vindueskarm til de anførte Priser, var overmaade ringe. Jeg vil dog tillade mig at gjøre opmærksom paa, hvad det er, hvorom Spørgsmaalet i Virkeligheden drejer sig ved et Forhold som dette. Den danske Snedker har en meget ringe Fortjeneste ved at faa 6 Rdl. 3 Mk. for sin Dørramme; af denne ringe Fortjeneste falder en lille Part over paa hans Svend, og Resten beholder han selv. Den, der kjøber en saadan Dørkarm, har imidlertid en Forskjel af omtrent 3 Rdl. at udrede. Hvem faar denne Forskjel? Ingen her i Landet; thi Snedkeren fortjener ikke 3 Rdl. derpaa, men kun en lille Brøkdal deraf. Hvem faar da denne Brøkdal? Den bliver borte for begge Parter. Naar vi derimod tage Dørkarmen fra Sverig til 3 Rdl. 66 Sk., falder der ogsaa noget af Fortjenesten derved her i Landet; thi det Skib, som bringer den hertil, kan jo være et dansk Skib, som altsaa har Fragtfortjeneste derved, og de Arbejdsfolk som bære den fra Skibet i Land og derfra til Snedkerens Hus eller til det Sted, hvor den skal bruges, have ogsaa Fortjeneste deraf. Det er imidlertid vist, at den, der bruger Karmen, betaler 3 Rdl. mere for den, naar den laves af en dansk Snedker, end naar den laves af en svensk Snedker, og hvem er det, der bruger Karmen? det er dem, der bo i Huset; det er fortrinsvis dem, som trænge til at bo billigt, og dem, for hvem det ærede Medlem og nogle af hans Venner interessere sig. Det ærede Medlem indbragte forleden Dag her i Tinget et Forslag om Eftergivelse af Bygningsafgift for Smaa-

lejligheder, og dette gjorde han for derved at skaffe billige Boliger, for Exempel for Arbejderne, men naar det ærede Medlem vil holde paa, at det skal være en dansk Snedker som laver Dørrammerne og Vindueskarmene til disse Boliger, saa tager han fra dem med den ene Haand, hvad han giver med den anden, idet han hjælper dem af med Afgiften, men lægger en Omkostning paa dem, som de kunde spare.» Egentlig fortjente hele dette Billes ypperlige Foredrag at gjengives her, fordi det netop saa præcis træffer Sømmet paa Hovedet, men vi ville indskrænke os til endnu blot at anføre den ligeledes aldeles korrekte Udtalelse, hvormed han sluttede. «De Herrer maa ikke, naar der tales om Toldtarifer, glemme, at alle disse Toldsatser, som det ærede Medlem forsvarede, havde den ubodelige Mangel, at Staten ikke faar dem. De ere for høje til, at Statskassen kan faa dem, men sæt Tolden ned, saa faar Staten en Indtægt og hele Samfundet et Gode, hvorimod alle Parter tabe, naar man gaar den Vej, som det ærede Medlem anbefalede.»

Forøvrigt faldt der Udtalelser i alle mulige Retninger. Hver Tangent i hele Skalaen lige fra fuldstændig Toldfrihed til fuldstændig Beskyttelse maatte holde for, men Tonerne vare just ikke altid velklingende. Kjær opfordrede Frederiksen til at foreslaa al Told ophævet, og han tildelte Bille Prisen i Kampen med Mørk. J. A. Hansen mente, at Lovforslaget ikke engang gik et Haneftjed, kun et Snegleskridt fremad, Frederiksen talte i samme Aand som Bille og udtalte sig imod Scavenius, der havde fremsat den besynderlige Paastand, at Arbejdslønnen reguleredes af Prisen paa Livsfornødenhederne, saa at Ophevelsen af Told paa disse kun i Øjeblikket, ikke i Længden, vilde gavne Arbejderne, da Forholdet efter

nogen Tids Forløb vilde udjævnes. Denne Paastand er utvivlsomt urigtig; det er Remiscentser fra Malthus' og Ricardos pessimistiske Anskuelse. Disse Forfattere betragte nemlig Arbejderne som en Slags Maskiner, der fordrer en vis Masse Olje for overhovedet at kunne gaa, men som ikke gaa bedre, fordi man smører dem mere end nødvendigt. Paastanden er urigtig, fordi Arbejderne ikke ere Dyr, men Mennesker med en Personlighed, der er en Udvikling underkastet, og som — ganske vist ikke i alle, men i mange Tilfælde — ville benytte billigere Livsforhold ikke til at formere sig, men til at forbedre deres Livsvilkaar med. Men til Sagen! N. Andersen kaldte korrekt Beskyttelsen «den Rettighed man giver nogle Statsborgere til at beskatte andre Borgere»; — Forsigtigheds mændene talte, og Kruse talte. Angaaende Nedsættelse af Indførselstolden ytrede han, at «den Slags Ansporelse er ligesom man med Pisk og Sporer vil drive Heste frem over Evne. Det gaar ikke! Men giv den noget Havre, saa kan den gaa frem; det er naturligt, og naar en Arbejder faar et Arbejde betalt saaledes, at han kan leve deraf, kan han staa sig ved at gjøre det billigere, men ikke paa den Maade. (Rimestad og Frederiksen smile). Ja, le De, mine Herrer, den føler bedst, hvor Skoen trykker, som har den paa.» Men Kruse kom ikke ind i det Udvalg, hvortil Lovforslaget nu blev overgivet.

I Udvalget holdt et betydeligt Flertal paa langt større Nedsættelser, end der var foreslaet i Lovforslaget. Efter de Ændringsforslag, der i saa Henseende bleve stillede, vilde Afgangen — alene for Toldindtægternes Vedkommende — overstige 2 Mill. Rdl. Saa langt turde Mindretallet ikke gaa af Hensyn til Finansernes Krav. «Naar Tinget» — hedder det i Mindretallets Indstilling — «vil

vedtage Forslag, der gribe saa dybt ind i Statshusholdningen som det foreliggende, kan det efter vor Overbevisning ikke undlade samtidig at vedtage Forslag om Erstatning til Finanserne for det herved forvoldte Tab, dersom det vil have mindste Haab om, at der skal tillægges dets Beslutninger den Vægt, som de burde have Krav paa. Vi havde derfor haabet, at Flertallet vilde have fuldstændiggjort Rækken af sine Ændringsforslag ved at stille et Forslag om Erstatning til Finanserne for de ved de øvrige Forslag bevirkede Tab. Da dette imidlertid ikke er sket, anse vi os forpligtede til at give Tinget Lejlighed til at undgaa det Misgreb, som det efter vor Opfattelse vilde være at vedtage Flertallets Ændringsforslag uden det nødvendige Supplement med Hensyn til Erstatningen.» Endelig udtalte Scavenius sig i Overensstemmelse med hans ovenfor udviklede Anskuelse. Hans Standpunkt er «Modstand mod enhver ny Skat, der skal tjene til Afløsning af gamle bestaaende Skatter, og ikke nødvendiggjøres ved finansiel Trang — Reformering og Nedsættelse af de indirekte Afgifter, for saa vidt Landets Finanstilstand kan taale det.»

Hvad Spørgsmaalet «Frihandel contra Beskyttelse» angaar, indtog Frihandelsmændene, tolv af Udvalgets femten Medlemmer, samme Stilling som i det foregaaende Udvalg. «Hvad der senere er fremkommet paa forskjellig Maade» — siger dette Flertal — «har snarere maattet styrke end svække Overbevisningen om dette Standpunkts Rigtighed i dets Almindelighed. Tilliden til industrielle Foretagender her til Lands kan ikke være afhængig af Beskyttelsens Bevarelse, da der, efter at Lovforslaget af 1871 var forelagt, og Betænkningen over samme var afgiven, er opstaaet flere meget betydelige Aktieselskaber

til Overtagelse eller Anlæg af industrielle Foretagender netop i saadanne Retninger, hvor der fra Regeringens og endmere fra Udvalgets Side var foreslaaet større Nedsættelser i Beskyttelsestolden. Af de Fremstillinger, som ved slige Aktieselskabers Stiftelse offentlig gives i Prospektus eller ved Generalforsamlinger, og som finde Kapitalernes Tilslutning, tør man ogsaa slutte, at de paa-gjældende Industrigrenes Vilkaar og Udsigter her til Lands ikke ere slet saa ugunstige, som de fremstilles i de Andragender og Skrivelser, der indløbe til et Toldudvalg.»

Ligeledes udtalte Forsigtighedsmændene Alberti og Mørk sig i samme Aand som i den forrige Udvalgsbetænkning. Hvad dette Mindretals Indstilling angaar, bør det bemærkes, at naar vi ovenfor have sagt, at Bille i sit Foredrag aldeles knuste Mørk, at dette da ikke er saaledes at forstaa, at Mørk ikke mere vilde komme frem med det svenske Snedkerarbejde. Nej, hvor utroligt det end lyder, saa stilles dog atter Snedkerarbejdet op af dette Mindretal som Støtte for dets ubegribelige Paastand.

Da de Ændringsforslag, der bleve stillede af Udvalgets forskjellige Flertal vilde medføre en betydelig Afgang i Toldindtægterne i Sammenligning med Lovforslaget, nemlig over $2\frac{1}{2}$ Mill. Rdl., saa blev der af et Mindretal stillet et Forslag, som gik ud paa, at der som Erstatning for dette Tab aarlig skulde udredes en Indkomstskat af 2 pCt. af Indtægten. Dette Ændringsforslag, som vi forøvrigt ikke skulle dvæle videre ved, blev ved anden Behandling forkastet med 53 mod 31 Stemmer.

Havde første Behandling varet i tre Dage saa kom anden Behandling til at vare i sex Dage. Noget mere kjedsommeligt end denne Debat skal man ikke let kunne finde paa Tryk. Det Meste af det, der var bleven sagt

under første Behandling, blev atter gjentaget denne Gang, ja meget blev ikke blot sagt én, men flere Gange. Et af de Spørgsmaal, som nøje blev prøvet og vejjet var det, hvad der fortjente Navn af Nødvendighedsartikler, hvad af Luxus. «Ordet «Livsfornødenheder» er vel et meget ubestemt og vagt Begreb» — ytrede Ordføreren, Tauber — «og naar Udvalget har brugt dette Udtryk, saa har det ikke brugt det i nogen stringent Betydning, men i en almindelig Betydning, saaledes at vi derved have forstaaet saadanne Artikler, som ere de almindelige Forbrugsartikler for den store Mængde. Der tænkes ikke derved paa Livsfornødenheder i den aller strængeste Forstand, paa saadanne Gjenstande, uden hvilke intet Menneske kan leve — af saadanne Artikler findes der maaske blandt hele Rækken af de toldpligtige Artikler kun en eneste, nemlig Salt — men vi have ved Livsfornødenheder kun tænkt paa saadanne Artikler, som bruges af den store Mængde, og som høre til Nationens tilvante Fornødenheder . . . . Der er en Klasse af Artikler, som ligger paa Grænsen af Livsfornødenheder og Luxusartikler, men som ikke hører til nogen af Delene, nemlig saadanne Luxusartikler, som ere almindelige Forbrugsartikler, og der er to Exempler, som i saa Henseende maa være Enhver iøjnefaldende, nemlig Kaffe og Brændevin. Brændevin vedkommer ikke særlig denne Lov; thi Brændevinsbeskatningen er ikke inddragen under Loven, og der er heller ikke fra Udvalgets Side stillet noget Forslag om at gjenoptage Loven fra ifjor. Hvad derimod Tobak angaar, da maa dette rigtignok siges at være en Artikkel, som staar paa Grænsen af at være en Luxusartikkel og en almindelig Forbrugsartikkel. Tobakken hører til Nationens tilvante Luxusartikler, og den bruges af Alle og Enhver

— det vil sige af alle Mandfolk — uden Hensyn til Vedkommendes større eller mindre Skatteevne.» Hertil bemærkede imidlertid Fenger: «Vi have tidligere ved Luxusartikler forstaaet saadanne Gjenstande, som ikke hørte med til de egentlige Livsfornødenheder, men som man mere benyttede til Fornøjelse og til at tilfredsstille en eller anden Nydelse for at glæde sig ved Livet eller for at vise sig under en fordelagtig Synsvinkel paa en eller anden Maade. Det have vi kaldt for Luxusartikler; men hvad der hørte til det daglige Livs Fornødenheder, have vi kaldt Nødvendighedsartikler, det, som selv den fattige Mand ikke kan undvære, naar han vil føre et ordentligt og behageligt Liv. Men nu er man bleven underrettet om, at dette ikke er den rette Forskjel. Vi have før troet, at lige saa vel som den rige Mand havde sine Luxusartikler, saaledes havde ogsaa den jævne Mand sine Luxusartikler. Dette have vi anset for en given Sag, men den ærede Ordfører forklarer os nu, at dette ikke er Tilfældet. Nej, hvad der er gaaet over i den jævne Mands Brug, hører op at være Luxusartikler, siger den ærede Ordfører; den jævne Mand har ikke eller kan ikke mere have nogen Luxus, undtagen han vil gribe over i saadanne enkelte Artikler, som fortrinsvis benyttes af den rige Mand, men hvad han anvender jævnt hen efter sin Stilling, er ikke nogen Luxusartikkel. Den ærede Ordfører anførte til Exempel Tobak og sagde, at det ikke var nogen Luxusartikkel (Modsigelse). Ja, den ærede Ordfører sagde, at det havde været Flertallets Bestræbelse at sætte Tolden paa forskjellige Artikler endogsaa højere end Regeringen havde foreslaaet, netop fordi det var Luxusartikler. Regeringen har foreslaaet at ophæve Tolden paa Krudt; men Krudt kalder den ærede Ordfører for en

Luxusartikkel (Afbrydelse). Ja, det er dog et stort Spørgsmaal, om Krudt kan kaldes for en Luxusartikkel, med Undtagelse af den særlige Anvendelse det har til Fyrværkerier. Det benyttes til mange Arbejder, hvor dets Brug ikke kan kaldes Luxus, og da jeg tror, at det bliver mere almindelig, at den menige Mand paa Landet gaar paa Jagt, saa kan man vel sige, at det er Noget, der er gaaet over til at være en Fornødenhed for den store Befolkning. Krudt betegner man altsaa som en Luxusartikkel, men Tobak skulde ikke være nogen Luxusartikkel. Jeg tror, at det virkelig er en Forvanskning af Begreberne. Jeg har ikke Noget imod, at man indfører ny Systemer, men man skal kalde Gjenstandene ved deres rette Navn. Den simple Mand kan lige saa godt have Overdaadighedsgjenstande som den rige Mand, og er det for den rige, formuende og velstaaende Mand en Luxus at ryge Cigar, er det ogsaa Luxus for den fattige Mand at bruge Tobak.» Ogsaa Søren Jørgensen maatte i Anledning af en Ytring af Bajer om at Tobak var en Overdaadighedsgjenstand, udtale sin Opfattelse af disse Begreber: «Jeg har altid troet» — sagde han — «at kun naar man misbrugte de Ting, Jorden frembærer, kunde der være Tale om Overdaadighed, det være sig i Klæde- dragt, i Mad og Drikke osv.; naar man benytter Tingene paa en ordentlig og fornuftig Maade, kan jeg ikke indse, at man kan sige, at de i og for sig efter deres Natur ere Overdaadighedsgjenstande.»

Vi have gjengivet disse Udtalelser her, fordi det ganske vist er af den største Vigtighed, naar man skal skrive en Toldlov, at være paa det Rene med Begreberne «Luxus» og «Nødvendighedsgjenstand». Man skulde nu rigtignok tro, at disse Begreber vare saa umiddelbart

givne, at de ikke behøvede at foraarsage noget Bryderi, saaledes er jo ogsaa Fengers Fastsættelse af disse Begreber saa ligefrem og naturlig, at hans Bemærkninger kunde synes overflødige, men de ere fuldstændig berettigede lige over for Taubers uholdbare Skjelnemærke. Ja, læs en Gang endnu Taubers anførte Ord igjennem og læg Mærke til, hvor, man kunde næsten sige meningsløst, det Hele er; thi det maa dog vel kaldes meningsløst at sige, at der gives Artikler, som hverken ere Livsfornødenheder eller Luxusartikler, nemlig saadanne Luxusartikler som Kaffe og Brændevin, og lige saa meningsløst er det at ville hævde, at Tobakken ikke er en Luxusartikkel og i samme Aandedræt at sige, at den hører til «Nationens tilvante Luxusartikler».

Forøvrigt skulle vi ikke trætte Læseren med den øvrige Del af Debatten, og vi skulle altsaa her slutte vor Fremstilling af Toldsagens historiske Gang i Folketinget med at minde om, at efter at paa en enkelt Undtagelse nær alle Flertallenes Ændringsforslag vare vedtagne og alle Mindretallenes forkastede, henvistes Lovforslaget enstemmig til tredje Behandling; men med denne blev det imidlertid ikke til Noget denne Gang; men vi ønske og haabe, at det Arbejde, der allerede er gjort i Toldsagen ikke maa have været forgjæves, men at det i sin Tid maa bære Frugt, saa at vi kunne komme et Skridt videre frem paa Vejen henad imod virkelig Frihandel.
